

STARPTAUTISKĀ KONFERENCE “NAPOLEONA KONTINENTĀLĀ SISTĒMA: LOKĀLĀ, EIROPAS UN GLOBĀLĀ PIEREDZE UN SEKAS”

No 2011. gada 19. līdz 21. maijam Amsterdamas Starptautiskajā sociālās vēstures institūtā norisinājās konference “Napoleona kontinentālā sistēma: lokālā, Eiropas un globālā pieredze un sekas”. Tā kā konferences organizētāji saņēma vairāk nekā 100 pieteikumu, bija iespējams izvēlēties dažādu specializāciju vēsturniekus no dažādām zemēm.

Konferences darbs bija sadalīts vairākās sekcijās, kuras atsevišķi aplūkoja:

- 1) kontinentālās sistēmas veidošanās procesu,
- 2) Eiropas valstu un reģionu politiskās, militārās un ekonomiskās norises sistēmas laikā;
- 3) atsevišķu pilsētu un tirdzniecības uzņēmumu pieredzi, risinot ar kontinentālo blokādi saistītās problēmas;
- 4) kontinentālās sistēmas atstātās sekas uz starptautisko un finanšu tirgu, kā arī uz organizēto noziedzību.

Referātus un iepriekš sagatavotus komentārus pa sekcijām prezentēja 28 speciālisti (tostarp 13 universitāšu profesori) no ASV, Beļģijas, Francijas, Kataras, Krievijas, Latvijas, Lielbritānijas, Nīderlandes, Norvēģijas un Vācijas. Aktuālākās un plašāk aplūkotās tēmas skāra kontrabandas attīstības un starptautisko tiesību jautājumus, terminoloģiskās problēmas un tirdzniecības virzienu pārorientāciju kontinentālās blokādes laikā.

No visiem nolāsītajiem referātiem var izcelt tikai dažus. Oksfordas profesors Džefrijs Eliss (*Geoffrey Ellis*) konferences ievadrunā izvirzīja vairākus aktuālus tematus:

- 1) viņš akcentēja jaunu historiogrāfijas tendenci, kas cenšas rādīt Napoleonu kā Eiropas Savienības veidošanas priekštecī, taču profesors parādīja, ka Napoleons nebūt necentās internacionalizēt Eiropu, bet pakārtoja likumus savu mērķu sasniegšanai;
- 2) viņš uzstāja uz termina “kontinentālā blokāde” nošķiršanu no termina “kontinentālā sistēma”, uzskatot, ka pirmā bija tikai ekonomisko ierobežojumu kopums, kas bija vērstas pret Lielbritāniju, bet otra ietver sevī ne tikai blokādi, bet arī sociālos, politiskos un militāros pasākumus, ar kuru palīdzību Napoleons centās sagraut Lielbritānijas varenību.

Savukārt Rietumbretāņas Universitātes profesors Pjeriks Puršass (*Pierrick Pourchasse*), kurš nodarbojas ar 18. gs. tirdzniecību Ziemeļeiropā, iesaistot Baltijas reģionu, prezentēja savu pētījumu par graudu spekulācijām Francijas revolūcijas laikā, parādot, cik neitrālajām valstīm bija izdevīgi citu valstu graudu pārpalikumus iztirgot Francijai, kā rezultātā tika pārkāpti Lielbritānijas noteiktie tirdzniecības ierobežojumi. Savukārt norvēģu vēsturnieks Bords Frīdelunds (*Bård Frydelund*) turpināja šo tēmu, parādot, kā norvēģu tirgotāji apgāja kontinentālo blokādi, lai varētu apgādāt savu zemi ar nepieciešamajiem graudiem un izvest kokmateriālus. Dažādu valstu un reģionu tirgotāju atbildes reakcija uz tirdzniecības ierobežojumiem bija viens no

vadošajiem konferences tematiem. Bija iespējams iepazīties gan ar dāņu, gan Reinas baseina, gan Antverpenes tirgotāju, gan noteiktu tirgotāju ģimeņu pieredzi šajā jautājumā. LU Latvijas vēstures institūta pētniece Anita Čerpinska uzstājās ar referātu "Rīgas eksporta tirdzniecība kontinentālās blokādes laikā (1807–1812)". Prezentācijas ietvaros tika parādīti vairāki matemātiskie indikatori – ienākušo kuģu skaits, eksporta kopējās vērtības svārstības un populārāko eksporta preču (linu, kaņepāju, graudu un kokmateriālu) izvēstā apjoma un cenu svārstības pirmsblokādes, blokādes un pēcblokādes periodā. Tāpat tika atspoguļotas galvenās problēmas, ar kurām saskārās Rīgas tirgotāji, iedzīvotāji un pilsētas vadība, t.i., ienākumu kritums, skaidrās naudas trūkums, nodarbinātības samazināšanās, un kā šīs problēmas centās risināt institucionālā un privātā līmenī.

Utrehtas Universitātes pētnieks Kristians van Buhove (*Christian van Buchove*) salīdzināja dāņu un britu ārējos aizņēmumus Holandē un parādīja, kā militārie un politiskie notikumi atainojas aizņēmumu procentu likmju svārstībās.

Krievu vēsturnieks Aleksandrs Čudinovs (*Александр Чудинов*) savu uzstāšanos vēltīja Krievijas historiogrāfijai par kontinentālo blokādi, analizējot gan akadēmiskos pētījumus, gan publicistiskos rakstus, parādot, ka pēdējos 20–30 gados Krievijā neviens profesionāls vēsturnieks nav pievērsies kontinentālās blokādes izpētei, un uzskatot to par ekonomiskās vēstures vispārējās nepopularitātes sekām.

Konferences gaita parādīja, ka Napoleona realizētā kontinentālā sistēma ietekmēja praktiski visu pasaules tirdzniecību (ieskaitot Japānas un ASV), bet katra skartā reģiona un pilsētas atbilde uz šo izaicinājumu bija unikāla. Tikai saliekot zinātnieku pētījumus vienkopus, redzamas plašākas likumsakarības un ir iespējams veikt salīdzinošo darbu. Konferences diskusijās izgaismojās vairāki jautājumi, kuriem turpmākajos pētījumos būtu jāpievērš uzmanība:

- 1) jāatrod metodes, kā precīzāk noteikt kontrabandas apjomus, nelegālā tirgus virzienus un galvenās koncentrācijas vietas;
- 2) pētīt tirgotāju rīcību, jācenšas izgaismot gan individuālās, gan korporatīvās iniciatīvas;
- 3) jāpievērš lielāka uzmanība ne tikai preču cenu svārstībām tirgū, bet arī to apdrošināšanas likmēm;
- 4) pētīt blokādes ietekmi reģionos, vienlīdz liela uzmanība jāvelta ārējam un iekšējam tirgum, lai varētu noskaidrot, vai iekšējais tirgus varēja akumulēt preču pārpalikumu.

Konferences organizatori meklēs līdzekļus, lai izdotu konferences referātu un sekciju komentāru krājumu angļu valodā.

Anita Čerpinska